

POSTANOWIENIE

Dnia 13 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania R. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku

o zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 13 sierpnia 2024 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 6 czerwca 2023 r., sygn. akt VII Ua 11/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku, uzasadniając swoje stanowisko tym, że R. O. - jako funkcjonariusz celny - nie podlegał zgłoszeniu do ubezpieczenia chorobowego uprawniającego do wypłaty zasiłku chorobowego z ubezpieczenia społecznego zarówno w czasie pełnienia służby jak i po jej ustaniu, w związku z czym nie ma prawa do zasiłku chorobowego, odmówił R. O. prawa do zasiłku chorobowego - decyzjami z:

- 12 października 2017 r. za okres od 28 września 2017 r. do 25 października 2017 r.;
- 14 grudnia 2017 r. za okres od 1 września 2017 r. do 18 grudnia 2017 r.;
- 5 stycznia 2018 r. za okres od dnia 19 grudnia 2017 r. do 15 stycznia 2018 r.;

- 9 lutego 2018 r. za okres od dnia 16 stycznia 2018 r. do 12 lutego 2018 r.;
- 6 marca 2018 r. za okres od 13 lutego 2018 r. do 12 marca 2018 r.

Decyzją z 6 marca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku umorzył postępowanie w przedmiocie prawa do świadczenia rehabilitacyjnego.

Decyzją z 26 czerwca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku uchylił decyzję z 6 marca 2018 r. ([...]) i przyznał odwołującemu świadczenie rehabilitacyjne na okres od 28 lutego 2018 r. do 27 lipca 2018 r., odmawiając jednocześnie prawa do wypłaty świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 30 marca 2018 r. do 27 lipca 2018 r. Postanowieniem z 7 sierpnia 2018 r. sprostowano ww. decyzję w ten sposób, że odmówiono prawa do wypłaty świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 27 lutego 2018 r. do 27 lipca 2018 r.

Od powyższych decyzji odwołał się ubezpieczony R. O. i wniósł o wypłatę zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego za sporny okres.

Wyrokiem z 6 grudnia 2022 r. Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku, w sprawie o sygn. akt VI U 86/18, w pkt I wyroku zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu R. O. prawo do zasiłku chorobowego i prawo do jego wypłaty za okres od dnia 1 września 2017 r. do 27 lutego 2018 r. i przyznał prawo do świadczenia rehabilitacyjnego i praw do jego wypłaty za okres od dnia 28 lutego 2018 r. do 27 lipca 2018 r. W pkt II ww. wyroku oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

Wyrokiem z 6 czerwca 2023 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację organu rentowego. Zdaniem Sądu odwoławczego zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego jest wyrokiem trafnym i odpowiada prawu, zaś w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie występują powoływane przez stronę skarżącą podstawy apelacji. Spór między stronami był zatem sporem co do prawa. W ocenie Sądu Okręgowego niezasadnym byłoby przyjęcie tezy, że sytuacja prawna funkcjonariusza — korzystającego z większej ochrony trwałości stosunku służby i większych przywilejów służbowych niż pracownik, miałaby być gorsza po ustaniu stosunku służby w odniesieniu co do prawa do zasiłku chorobowego. Sąd uznał za prawidłową taką wykładnię art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej w związku z art. 13 pkt 12 ustawy o systemie ubezpieczeń

społecznych, zgodnie z którą funkcjonariusz Służby Celnej może nabyć prawo do zasiłku chorobowego po zakończeniu służby, jeżeli niezdolność do jej wykonywania powstała w okresie przed jej zakończeniem, nie doszło do przekroczenia okresu zasiłkowego wymienionego w art. 8 ustawy zasiłkowej i nie wystąpiły okoliczności negatywne, opisane w art. 12-17 ustawy. Odwołujący R. O. pełnił służbę jako funkcjonariusz do 31 sierpnia 2017 r. i od tego dnia pozostawał zaś nieprzerwanie niezdolny do pracy do 28 lipca 2018 r. Bezsprzecznie więc niezdolność do pracy powstała przed rozwiązaniem stosunku służbowego i trwała nadal po jego zakończeniu. Tym samym zdaniem Sądu Okręgowego wyrok Sądu I instancji jest prawidłowy.

W skardze kasacyjnej z 11 września 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżył w całości wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z 6 czerwca 2023 r. zarzucając orzeczeniu naruszenia prawa materialnego, tj.:

- art. 1 ust. 1, art. 2 pkt 2, art. 18 ust. 1 ustawy zasiłkowej w związku z art. 6 ust. 1 pkt 18a, art. 11 ust. 1 i 2, art. 13 pkt 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez przyjęcie, że funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej posiada tytuł do ubezpieczenia chorobowego i w związku z tym przysługuje mu prawo do zasiłku chorobowego po zwolnieniu ze służby, a po jego wyczerpaniu - prawo do świadczenia rehabilitacyjnego, podczas gdy zgodnie z brzmieniem przepisu art. 6 ust. 1 pkt 18a oraz art. 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej do 1 stycznia 2018 r. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu, a ubezpieczeniem chorobowym nie był objęty, zaś od 1 stycznia 2018 r. w ogóle tym ubezpieczeniom nie podlega;

- art. 18 ust. 1, art. 6 ust. 1 i art. 7 ustawy zasiłkowej w związku z art. 2a ust. 1 i 2, art. 11 ust. 1 i 2, art. 13 pkt 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez przyjęcie, że z zasady równego traktowania wszystkich ubezpieczonych wynika, iż po ustaniu stosunku służby funkcjonariuszowi Służby Celno-Skarbowej zasadna jest wypłata świadczeń z ubezpieczenia chorobowego tak jak pracownikowi, gdyż po ustaniu stosunku służbowego status powoda w zakresie ubezpieczeń społecznych wynika z ubezpieczenia z tytułu pracowniczego zatrudnienia, co następnie uprawnia go do otrzymania świadczenia

rehabilitacyjnego, podczas gdy funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej nie jest pracownikiem w rozumieniu art. 2 w związku z art. 76 k.p., lecz pozostaje on w stosunku służbowym, uznawanym za stosunek administracyjno-prawny.

Podnosząc powyższe zarzuty strona skarżąca wniosła o: zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie apelacji, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Gdańsku, oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego ustalonego według norm przepisanych prawem za postępowanie kasacyjne powiększonych o należne odsetki przewidziane art. 98 § 1¹ k.p.c.

Formułując wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej pełnomocnik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne wymagające rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, a mianowicie czy w stanie prawnym do 31 grudnia 2017 r. funkcjonariusz celny posiadał uprawnienie do zasiłku chorobowego za okres po ustaniu służby na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z art. 13 pkt 12 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, pomimo braku wskazania tego funkcjonariusza jako osoby podlegającej fakultatywnie bądź też obligatoryjnie ubezpieczeniu chorobowemu w art. 11 ust. 1 i 2 drugiej ustawy oraz istnienia odrębnej regulacji w art. 152 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o Służbie celnej. A nadto, jego zdaniem, w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, a mianowicie dokonanie wykładni trzech przepisów (we wzajemnym ich powiązaniu) tj. art. 11 ust. 1 i 2 oraz art. 13 pkt 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jak również art. 6 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ponieważ brzmienie tych przepisów zawiera regulacje wzajemnie się wykluczające w zakresie podlegania funkcjonariusza celnego ubezpieczeniu chorobowemu, a w konsekwencji zaistnienia jednej z konstytucyjnych przesłanek prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu służby.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wywiedziona w niniejszej sprawie skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia – celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Podkreślenia wymaga także, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych

elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USK 434/21, Legalis nr 2740849).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w niniejszej sprawie oparty został na przesłankach: występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Pełnomocnik skarżącego nie uzasadnił jednak w ogóle swojego stanowiska w tym zakresie – co uniemożliwia przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Należy więc przypomnieć, że powołując się na przesłankę, jaką jest istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, należy w uzasadnieniu wniosku sformułować zagadnienie prawne oraz przedstawić argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu – czego strona skarżąca w ogóle nie uczyniła. Zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń; 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu; 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, co oznacza, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych, podobnych spraw. Chodzi przy tym o problem, którego wyjaśnienie jest konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), a także w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2012 r., I UK 271/11, Legalis nr 490620; tak też postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, Legalis nr 797138; z 27 lutego

2019 r., I CSK 447/18, Legalis nr 1880000 i 28 stycznia 2021 r., III PSK 19/21, Legalis nr 2528902). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, Legalis nr 261010; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, Legalis nr 158082; z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07, Legalis nr 174062; z 20 lutego 2019 r., IV CSK 351/18, Legalis nr 1875501; z 12 lutego 2021 r., IV CSK 437/20, Legalis nr 2555688 oraz z 9 marca 2021 r., III CSK 219/20, Legalis nr 2540231). Ponadto "istotne zagadnienie prawne" jest istotne w tym znaczeniu, że nie było dotychczas rozważane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a zatem jego rozstrzygnięcie miałoby znaczenie dla praktyki orzeczniczej sądów - tylko wtedy wykazany zostałby publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej, której podstawowym celem jest wkład w rozwój prawa i zapewnienie jednolitości jego sądowej wykładni (postanowienia Sądu Najwyższego: z 3 kwietnia 2008 r., II PK 351/07, Legalis nr 170164; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, Legalis nr 1781391 i z 18 maja 2018 r., IV CSK 618/17, Legalis nr 1781827). Istotne zagadnienie powinno się charakteryzować "nowością", która uzasadniałaby potrzebę jego analizy ze strony Sądu Najwyższego (T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023).

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, Legalis nr 127030; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, Legalis nr 2701754 i z 9 września 2022 r., I CSK 1494/22,

Legalis nr 2741242). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112 i z 29 września 2022 r., I CSK 3496/22, Legalis nr 2790349). Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

Strona skarżąca nie wykazała w żadnym razie istnienia wskazywanych przez siebie przesłanek, które miałyby spowodować przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zwrócić także należy uwagę, że Sąd Najwyższy zajmował już się zagadnieniami, na które wskazuje strona skarżąca w skardze kasacyjnej. W wyroku z 26 maja 2021 r. Sąd najwyższy uznał, że funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej, którego niezdolność do pracy powstała w trakcie pełnienia służby i trwała nieprzerwanie do wygaśnięcia stosunku służbowego a następnie po zakończeniu służby oraz który z tego tytułu pobierał zasiłek chorobowy, zaś z wnioskiem o przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego wystąpił po 1 stycznia 2018 r., może uzyskać prawo do świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (II USKP 35/21, OSNP 2022 nr 4, poz. 41, str. 111). A w wyroku z 14 grudnia 2021 r. Sąd Najwyższy przesądził, że z uwagi na jednakową potrzebę ochrony socjalnej po ustaniu stosunku zatrudnienia

zasada równego traktowania obywateli (art. 32 Konstytucji RP) w zakresie konstytucyjnego obywatelskiego prawa do zabezpieczenia społecznego (art. 67 ust. 1 Konstytucji RP) może stanowić uzasadnienie aksjologiczne dla przyznania zasiłku chorobowego (świadczenia rehabilitacyjnego) zwolnionemu funkcjonariuszowi KAS na podstawie przepisów ustawy zasiłkowej. Odwołujący się funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej, którego niezdolność do pracy powstała w trakcie trwania stosunku służbowego, po jego wygaśnięciu może uzyskać prawo do zasiłku chorobowego na podstawie przepisów ustawy zasiłkowej (II USKP 134/21, Legalis nr 2640604). Nie mamy więc do czynienia z problemem nowym, dotychczas niewyjaśnionym w sposób dostateczny w orzecznictwie.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

[ms]